

Bunlar ayrı tarihleri bulunan farklı ülkeler ama gerek tarihsel gelişmelerinde ve gerekse de bugünlerinde dikkat çekici benzerlikler bulunuyor. Bu benzerliklerin Osmanlı İmparatorluğu ve Türkiye bağlamında incelenmemiş olması ancak bu ülkelere geçmişteki tarihsel düşmanlıkla açıklanabilir. Bu düşmanlık, bugünkü görünürdeki dostluğa karşın, alttan alta sürmektedir.

Önce tarihten başlayalım:

Osmanlı İmparatorluğu ile Çarlık Rusya'sının modernleşmesi hem zaman hem de yöntem olarak birbirine benzer. İkisi de tepeden başlamıştır ama Rusya bu konuda daha ileridedir. Her iki ülke de imparatorluktur. Lenin'in Çarlık için söylediği "feodal askeri emperyalizm" tezi, Osmanlı İmparatorluğu için de geçerlidir. Çarlık bu konuda daha ileridedir, az da olsa sermaye ihracı vardır, Osmanlı'da yoktur.

Osmanlı İmparatorluğu ile Çarlık Rusya'sı yıllarca savaşmışlar ve bunlardan 1711'deki Purut Savaşı hariç tümünü Rusya kazanmıştır. Bulgaristan Osmanlı'dan bağımsızlığını Rusya sayesinde kazanmıştır.

Ne çare ki Osmanlı tarihi Çarlık da dikkate alarak yazılmamıştır. Bunun önde gelen nedeni, savaşlarda sürekli kaybetmiş olmak olsa gerektir. Viyana kapılarına kadar gittiğimizi söyleriz ama Rusların 1878 savaşında İstanbul'a kadar gelmelerinden söz etmeyiz.

Çin İmparatorluğu ile daha eski ve ortak bir tarih bulunuyor. Orta Asya'daki değişik Türk boyları Çinlilerle sürekli savaşmıştır. Çin o dönemde ileri bir uygarlık düzeyine sahiptir (barutu ve kağıdı Çinliler bulmuştur) ve Türk boyları için iyi belirlemeler yapmazlar.

20. yüzyılın başlarındaki Çin aydınlanmasında dışarıdan gelen fikirler önemlidir. Osmanlı için kaynak ülke Fransa iken, Çin için ise Fransa ve Japonya'dır. Çin'e ilk sosyalist fikirler Japonya'dan gelir.

Rusya, Çin ve Türkiye: önemli benzerlikler

Engin Erkiner tarafından yazıldı

Cuma, 25 Eylül 2020 20:07 -

Osmanlı'da ise Ermenilerin yanı sıra özellikle Balkan halkları sosyalist fikirlerin yayılmasında önemli rol oynarlar. Çin ile bu konudaki önemli fark anarşizm olsa gerektir. Osmanlı'da bu akım hemen hiç bulunmazken, Çin'e Japonya üzerinden gelmiş ve yayın organı bile çıkarmıştır.

Milliyetçilik iki ülkenin tarihinde de önemlidir, hatta Çin'de daha önemlidir bile denilebilir. Bunda Çin'in uzun süre değişik devletlerin işgali altında olmasının da payı vardır.

Bugüne gelindiğinde...

Çin'de ve Rusya'da milliyetçilik önemlidir; Türkiye'de olduğu gibi...

Milliyetçilik her dünya görüşüne eklenerek var olabilir ve Çin tarihi milliyetçilik dışta tutularak anlaşılamaz. Sun Yat Sen'den başlayarak Çin tarihi modernleşme, milliyetçilik, sosyalizm ve sürekli savaş temelinde değerlendirilebilir.

Çin büyük iç kavgalara rağmen birliktelik konusunda Türkiye'den ileridedir. Sun Yat Sen hem komünistler hem de milliyetçiler tarafından modern Çin'in kurucusu olarak kabul edilir. Atatürk'ün bu denli benimsendiği söylenemez.

Rusya'da da benzer durum vardır. Putin'in Kırım'ın ilhakından sonra "Rusya'nın toprağını toplayan adam" olarak anılmasını hatırlayalım. Çarlık Rusya'sı ve Osmanlı yayılmacı ülkelerdi. Şimdiki Rusya ve Türkiye de aynı yayılmacılığı yapabildikleri oranda hayata geçirmeye çalışıyorlar.

Rusya ile Türkiye'nin başka bir benzerliği de dil konusundadır. Rusya çok halklı geniş bir ülkedir. Her halkın dilini kullanması serbest olmakla birlikte eğitim dili Rusçadır ve Rusçaya özel önem verilmektedir. Putin'e göre bu kadar çok çeşitli insanla dolu geniş bir ülke ancak ortak bir dille birlikte tutulabilir. Başka diller yasak olmamakla birlikte gelişme imkanları kısıtlıdır.

Rusya, Çin ve Türkiye: önemli benzerlikler

Engin Erkiner tarafından yazıldı

Cuma, 25 Eylül 2020 20:07 -

Putin bu konuda Cengiz Aytmatov örneğini verir. Aytmatov Kırgız bir yazardır ve Rusça yazarak dünyaca tanınmıştır. Yoksa Kırgız Türkçesini kim okuyacaktı?

Rusya ve Çin ülke içindeki ayrılmak isteyen halk gruplarına karşı son derece hassastır. Rusya ile Çeçenler arasındaki savaş yıllarca sürmüş ve Putin devlet başkanı olduktan sonra kanlı bir şekilde bastırılmıştır. İslam devleti kurmak isteyen Çeçenlerin bir bölümü de Suriye'ye gitmiştir.

Çin'in Uygurlara karşı tutumu da buna benzer. Uygurlar yaklaşık 40 milyon nüfusa sahiptir, içlerinde İslamcı akımlar güçlüdür ve Çin bağımsızlık isteklerini bastırmak için yoğun baskı uygulamaktadır.

Çok değil yirmi yıl önce olsaydı Türkiye Uygurlara yapılan baskıyı açık olarak kınardı ama Çin'in artan ekonomik gücü ve Türkiye'ye verebileceği krediler nedeniyle sessiz kalınmaktadır.

Benzer durum Kırım Tatarları için de söz konusudur. Yıllarca "Moskof mezaliminden" söz eden Türkiye bir süredir suskundur.

Önceki bir yazıda Çin tarihinin özellikle 1976 (Mao'nun ölümü) sonrasındaki dönemiyle ilgilendiğimden söz etmiştim ama kısa sürede bunun yeterli olmayacağını gördüm. Bu ülkenin tarihinde bugünü anlamak için 19. yüzyılın sonuna ve ardından 20. yüzyıl başındaki çalkantılı döneme gitmek gerekiyor. Tıpkı Türkiye tarihinde olduğu gibi Çin'de de bugünün o dönemle yakın ilgisi bulunuyor.

Güncel bir örnek vereyim. Bursa'da eğitimini tamamlayan polislerin yemin töreninin fotoğrafını görmüştüm. Silah ve Kuran üzerine yemin ediyorlardı.

Bu yemin İttihat ve Terakki'ye üye alınması sırasında da uygulanırdı.

Çin milliyetçiliğini anlamak önemlidir ve bu ülkede birkaç katmanlı milliyetçilik vardır.

Bizde de öyle değil mi? Türk milliyetçiliği MHP ile sınırlı değildir, başka çeşitleri de vardır.

Çin tarihinde komünistler ve milliyetçilik açık olmasa bile sürekli birlikte var olmuştur.

Türkiye’de de öyle değil midir? Atatürk, kendisinin de defalarca ifade ettiği gibi milliyetçidir ve Atatürk’ten yoğun olarak etkilenenlerin de bundan ayrı olması düşünülemez.

Burada da milliyetçiliğin farklı katmanları vardır. Enver Paşa da milliyetçidir, Atatürk’ten farkı gerçekçi olmaması ve Orta Asya’daki Türkleri birleştirmeye kalkmasıdır. Kızıl Ordu ile savaşırken ölür.

Politikada imkanlarını bilmek ve onları tahrip edecek kadar zorlamamak önemlidir.

Dönem değişir, zorlarsınız.

O yıllarda “yurtta sulh, cihanda sulh” önemliydi çünkü genç Türkiye Cumhuriyeti askeri olarak fazlasını yapabilecek kapasitede değildi.

1990’dan sonra dönem değişince o ilke de sona erdi.

SSCB’nin dağılması Türkiye’ye büyük bir yayılma alanı açtı.

Neyse bu konuya girmeyeyim...

Rusya, Çin ve Türkiye: önemli benzerlikler

Engin Erkiner tarafından yazıldı

Cuma, 25 Eylül 2020 20:07 -

Bu dönemle ilgili olarak isteyenler Alt Emperyalizm ve Türkiye (2000) kitabına bakabilirler.

Bu kitap www.enginekinerkitaplar.blogspot.com adresinde pdf olarak bulunabilir.